

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani
vsak teden dvakrat, nam-
reč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti
4 fl., scer 3 fl., za pol leta
2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V saboto 1. januaria 1853.

List 1.

Glosa za novo leto.

*O lažnivi pratikarji,
Vi lažnivi zvezdogledi,
Vi vremena vsi preroki,
Le vsi pojte rakam žvižgat!
Prešerin.*

Ni ne pratik v novem leti
Ni ne pratikarjev šteti;
Vsak bolj modrega se kaže,
Od miru in vojske láže,
Vsak predjal bi vse na sveti.
Biti dobri gospodarji
V svoji hiši pa ne znajo,
Vprek in križem vse ravnajo.
Ne bodite več čencárji,
O lažnivi pratikárji!

Razumejo modrijáni:
Kaj obraz nebá ozuáni,
Kaj prinašajo planéti,
Kaj pomenijo kométi,
Mlaj in šip kaj dela brani.
Vražniki so pa besedi,
Ki zadeva vednost pravo,
Za življenje imá veljavo.
Slovó dajte svoji zmedi,
Vi lažnivi zvezdogledi!

Vreme vedeži sledijo,
Vse naprej od njega učijo;
Dajo vest od zgodnje zime,
Spet od treskov in uime,
Dež in solnce v red verstijo.
Čas pa gré ko vod potoki;
Mar jim ni, da se spreverne,
Da se vse za njim oberne.
Nam ne boste več poróki
Vi vremena vsi preróki!

Bo li novo leto bolji?
Bo li vsakemu po volji?
Kdor sejál bo séme blágo
Žel bo truda klasje drágo
Na človeštva velkem polji;
Šel lenuh bo lačen žvižgat.
Vsak po pameti se trudi,
Časa drazega ne mudi!
Leni pojte rakom žvižgat,
Le vsi pojte rakom žvižgat!

H.

Stan kmetijstva v Austrii.

Popisal J. Pajk.

Nadjamo se vstreči ne le kmetovavcom temoč
vsakemu bravcu, ki na kaj več misli kakor le na

svoj samotni koteč, ako jim razgernemo v prvem listu „Novic“ stan kmetijstva v celem našem cesarstvu in jim odpremo pogled v velikost zemljiš, število hiš in družin, množino domače živine in mnogoverstnih pridelkov.

Tak razgled ni mislečemu človeku le zabava za kratki čas, podučno mu je tudi berilo na mnogo strani. Spremite me tedaj braveci vsi na tem potovanji po Austrii, ktere oddelek smo tudi mi Slovenci, kterih lastnine so tudi v tem spisu zapopadene, ki ga je po verjetnih sostavah zložil F. W. Hofman v svojem „občnem kmetijstvu“ leta 1852.

Austrijsko cesarstvo je 11,577²/₅ štirjaških milj veliko (ena milja je 4000 sežnjev dolga in 4000 sežnjev široka, tedaj zapopade 16.000.000 štirjaških sežnjev ali pa 10.000 štirjaških oralov).

Mest, trgov in vasí je v celem cesarstvu 67.358 z 5 milioni in 73.789 hišami, v kterih prebiva 7 milionov in 587.065 družin.

Ljudí je 36 milionov in 293.516. Skušnje večletne kažejo, da se jih rodi na leto 1 milion in 434.627, umerje 1 milion in 46.917, — tedaj jih dokaj (387.710) več na svet pride, kakor jih svet zapusti v enem letu, ako kakošna posebna kuga ne mori ljudstva; od tod izvira množenje prebivavcov, kterih se je dosihmal že čez 36 milionov naraslo.

Izmed domače živine je nar več ovác, za temi goved, prešičev, kónj, koz, oslov in mul, in sicer v sledeči razmeri: ovác je 27 mil. 197.239, goveje živine 11 mil. 479.604, prešičev 6 milionov, kónj 2 mil. 832.214, kóz 2 mil. in 400.000, oslov, mežgov in mul okoli 100.000. Perutnine mnogoverstnih plemen pa je čez 60 milionov.

Ozrimo se sedaj po zemljiših, da zvemo, koliko je téh. Zemljiša se merijo na orale (johé), en oral zapopade 1600 štirjaških sežnjev ali klafter, en štirjašk seženj ima 36 štirjaških čevljev; en oral je 40 sežnjev dolg in 40 sežnjev širok.

V celem cesarstvu znese zemljiše, na kterem so njive, 36 mil. 790.579 oralov, njiv za rajž ali laško pšeno je še posebej 113.447 oralov; — nogradov je 1 mil. 759.222 oralov, — senožet in vertov 11 mil. 591.945; — oljkinih gojzdov je 42.933 oralov, lavorovih (lorberjevih) in kostanjevih gojzdov pa 71.547 oralov; pašnikov (gmajn) je 12 mil. 365.123 oralov — strašna množina, ako se pomisli, koliko zemlje še zanemarjene leži! če bi se le polovica tega obdeležovala, za koliko milionov bi se pomnožili pridelki! — Gojzdov je 35 mil. 281.587 oralov; — vode,